

שדים

1) דברים פרק לב פסוק י'

יזבחו לשדים לא אלה אלהים לא ידועם חדשים מקרוב באו לא שערום אבטיכם:

2) ויקרא פרק יז פסוק ז'

ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשערים אשר הם זנים אחרים חקת עולם תהיה זאת להם לדרותם:

3) רש"י ויקרא פרק יז פסוק ז'

לשערים - לשדים, כמו (ישעיה יג כא) ושערים ירകדו שם:

4) בראשית פרק ו פסוק יט

ומכל חייכ מכלبشر שנים מכל תביא אל התבה להחית אתך זכר ונקבה יהיו:

5) רש"י בראשית פרק ו פסוק יט

ומכל חייכ - אפילו שדים:

6) תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף טז עמוד א

תנו רבנן: ששה דברים אמרו בשדים, שלשה כמלacci השרת ושלשה בני אדם. שלשה כמלacci השרת: יש להם כנפים כמלacci השרת, וטסין מסוף העולם ועד סופו כמלacci השרת, יודען מה שעמיד להיוות כמלacci השרת. יודען סלקא דעתך? אלא: שומען מאחרוי הפרוגד כמלacci השרת. ושלשה בני אדם: אוכלי ושותין בני אדם, פרון ורבון בני אדם, ומתים בני אדם.

7) רמב"ן ויקרא פרק יז פסוק ז'

ודע כי כאשר הבריאה מתחילה במעשה בראשית בגוף האדם ובכל בעלי הנפש והצמחים והמתכוות מארבע יסודות, ונתחבירו ארבעתם בכך אליו, להיות מהן גוף גס מorghash לכל חמשת ההרגשות לעבי ולגשותו, כך הייתה יצירה שנייני יסודות מן האש והאוויר והיה מהם גוף איינו נרגש ולא מושג לאחת מן ההרגשות, כאשר נפש בהמה איננה מושגת להרגשות לדקותה, והגוף הזה הוא רוחני יטוס לדקותו וקלותו באש ובאוויר. ואשר הרכיבה בכל דבר סיבת ההוויה וההפסד במורכב מאربע יסודות, כך היא במורכבים האלה משני היסודות, כי בהתחברותם יהיה בעל הגוף חי ובהתפרדים יהיה כתמי:

ולכך אמרו רביםינו ששה דברים אמרו בשדים, שלשה כמלacci השרת, ושלשה בני אדם... וסבירת המיתה פירוד החבור, היא הסיבה בכל המורכבים. וסבירת הטישה, בקהלות יסודותם, כאשר נראה גם בעוף כי מפני שగברו עליו האש והאוויר והיסודות האחרים בו מעטים הוא טס ופורח, וכל שכן אלו שאינם בהם מין היסודות הכבדים כלום שטיטstan גדולה, יעופו ולא יגעו. וענין האכילה להלוך מן המים והאש הריחות והלחחות, כענין האש שתלחוץ המים אשר בתעללה. והוא ענין הקטרות שייעשו בעלי נגרומנסיא"ה לשדים, וסבירתה היושב אשר תיבש האש אשר באוויר בגוףן, וצריך להחזירה, כאשר היא האכילה באדם לצורך מה שהוא ניתן ממנו:

וענין מה שאמרו, שומען מה שעמיד היהות, כי בטיטstan באוויר השמים יקבלו העתידות משרי המזלות השוכנים באוויר, והם נגידי התלוי. ומשם יגידו גם בעלי הכנפים העתידות, כאשר הוא מנסה בנהשים ואשר אפרש במקומו (דברים יח ט) בע"ה: כי ידעו בניסיונותם שיקבלו מן השדים בנגזר לבא.

8) חוקוני על זברים פרק ו פסוק ז

שמע ישראל - מצינו באגדה עי"נ של שמע תליה לפי שהקב"ה ברא מעשו בעי"נ עי"נ, כיצד ישראל אחד מע' שבאותות, האומות אחד בע' שבבהתנות, בהמות אחד מע' שבבפות, עופות אחד מע' שבדגים, דגים אחד מע' שבשדים, שדים אחד משבעים שבמלכים. והקב"ה מלך על כולם

9) בראשית רבבה (וילנא) פרשה ז

ר' אומר אלו השדים שברא הקב"ה את נשמתן ובא לבראות את גופו וקדש השבת ולא בראן, למדך דרך ארץ מן השדים שאם יהיה ביד אדם חוץ טוב או מרגלית ערבית שבת עם חשכה אומרים לו השליך ממך, שמי שאמר והיה העולם היה עסוק בבריותו של עולם וברא את נשמתן בא לבראות את גופו, וקדש שבת ולא בראן.

10) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין זז קט עמוד א

דור הפלגה אין להם חלק לעולם הבא וכו'. מי עבוד? אמר רבי שילא: נבנה מגדל ונעלה לרקיע, וככה אותו בקדומות, כדי שייזבו מימייו, מהכו עלה במערבה: אם כן ליבנו אחד בטוראי! (אלא) אמר רבי ירמיה בר אלעזר: נחלקו לשולש כתות, אחת אומרות: נעלחה ונשב שם, ואחת אומרות: נעלחה ונעבד עבודת זרה, ואחת אומרות: נעלחה ונעשה מלחמה. זו שאומרת נעלחה ונשב שם - הפיכם ה', וזה שאומרת נעלחה ונעשה מלחמה - נעשו קופים ורוחות ושדים ולילין, וזה שאומרת נעלחה ונעבד עבודת זרה - (בראשית י"א) כי שם בבל ה' שפט כל הארץ.

11) תלמוד בבלי מסכת עירובין זז ייח עמוד ב

ואמר רבי ירמיה בן אלעזר: כל אותן שנים שהיא אדם הראשון בנידוי הוליך רוחין ושדים ולילין, שנאמר (בראשית ה') וכי אדם שלשים ומאת שנה ווילך בדמותו צלמו, מכלל דעת האידנא לאו צלמו أولיך

12) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין זז צא עמוד א

ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק ولבני הפליגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות... מי מותנו? אמר רבי ירמיה בר אבא: מלמד שמסר להם שם טומאה.

13) רש"י מסכת סנהדרין זז צא עמוד א

שם טומאה - כשור ומעשה שדים

14) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין זז קא עמוד א

וain שואlein בדבר שדים בשבת. רבי יוסי אומר: אף בחול אסור. אמר רב הונא: (אין) הלכה כרבויוסי.

15) רש"י מסכת סנהדרין זז קא עמוד א

בדבר שדים - שכן עושים כשאובדין שום דבר שואlein במעשה שדים והם מגדים להם, ואסור לעשות בשבת מושום מממצא חוץ

16) המראי על מסכת סנהדרין זז קא/א

שדים

שרצים המזיקין כגון נחשים ועקרבים אפלו לא היה בהם חשש מיתה הואיל ונושכים מותר לצודם בשבת ובבלבד שלא יתכוון אלא להנצל מנשיכתם וכייד עושה קופת עליהם את הכליל או מקיף עליהם או קושרן שלא יזיקו ובמקום שיש בינםם חברים לחשין עליהם בשבת ואף על פי זהה באسور חבר הואיל ואין בו מלוקות שהרי אין כאן אלא דברים בעלמא התירו לו בכך שלא תטרף דעתו עליו הא חבר שעושה מעשה כגון אלו שמנוגם בעת שאומרים אותו הלחישות לאחוזה בידם מפתח או סלע או מנידין אצבע או ראש הרי זה לוקה ואין מתירין לו כלל ואלו שמאמנים במצבות השדים ובפעולותיהם אסור להם לשאול בהם אף בחול ויש להתייר בשרי בהן ושרי ביצים אלא שאינם אלא דברי הבאי והגירסה לפיה דעת זה אלא שמכובין וגודלי הפסוקים גורסין מפני שמכובין כלומר שעיקר התירים מפני שהם דברי הבאי ואין אדם מצוי לימשך אחריהם וכן עיקר והוא נמשך למה שכתבנו בסוף פרק ארבע מיתנות בעניין המעוונים והוא מה שהתריו בתלמוד הרבה הරבה בלחישות המוניות והדומים לאלו:

17) המראי על מסכת עבודה זורה דף צ'ב

דברים אלו לא הותרו אלא ברפאות טבעיות אבל כל שמרפא דרך לחישה בשם ע"ז או כוכב או אליל או בשם שדים למאמינים מציאותם וכיוצא באלו אסור

18) תלמוד בבלי מסכת פטחים דף קט עמוד ב

ולא יפחתו לו מארבעה. היכי מותקני רבנן מיד דأتي בה לידי סכנה? והתניא: לא יאכל אדם תרי, ולא ישתח תרי, ולא יקנח תרי, ולא יעשה צרכיו תרי. אמר רב נחמן: אמר קרא (שמות יב)ليل שמרים -ليل המשומר ובא מן המזיקין.

19) המראי על מסכת פטחים דף קט ב

בכמה מקומות ביארנו שבאותם הזמנים היו העם נמשכים אחר דברי המוביים ללחשים ונחשים ופעולות המוניות וכל שלא היה בהם סרך עבודה זורה ודרכי האמוריו לא חשו בהם חכמים לעקרים וכל שכן במה שהיה הרגילות אצלם בו ככל שהיה טבעי מקבל בעניין חזק או חולשה וכמו שהיעדו בסוגיא זו דקפייד קפדיין ליה דלא קפידי לא הוא שהיה רגילים להזהר מן הזוגות וכשתקנו חכמים ארבע כוסוה שלא לגרוע או להוסיף מצד עצמם ההבלים הוצרכו לרוב רגילותם לתת טעם לדבריהם והוא שאמרוليل שמרים הוא לילה המשומר ובא מן המזיקין וכבר נמנעו מטעם זה מלומר בה ברכה מעין שבע אם חל בשבת שהרי לא נתקנה אלא מפחד המתחרים לבא כגון עם שבשדות וכן אמרו שכוס של ברכה אחר שאינו מעוני הסדר מצטרף לטובה ר"ל לבטל תורה זוגות מן השנים שעברו ואין מצטרף להחזיר בדין זוגות בצרוף כוס של הל הבא אחריו אם מפני שאינו מסדר הפסק כמו שכתבנו אם מפני שאוונן של שמתחלת אכילה עד סוף אכילה הם חשבו אחד והרביעי שהוא אחר אכילה הוא חשבו אחר וכן פרשו בדרך אחרת שכל אחד מהם מצוה בפני עצמה היא ואין צירוף לאחד עם חברו:

20) תלמוד בבלי מסכת גיטין דף ס"ו עמוד א

מתני. מי שהיה מושליך לבור, ואמר כל השומע את קולו יכתוב גט לאשתו - הרי אלו יכתבו ויתנו.

גם. וליחסו שמא שד הוא: א"ר יהודה: כשראו לו דמות אדם. איןחו נמי אידמוני אידמוני דחזו ליה בבואה. איןחו נמי אית לה בבואה! דחזו ליה בבואה דבבואה. ודלא אינחו נמי אית להו! א"ר חיינא, לימדי יונתן בני בבואה אית להו, בבואה דבבואה לית להו. ודלא צרה היא! תנא דבי רבי ישמעאל: בשעת הסכנה, כותבין ונוטנין אע"פ שאין מכירין.

21) שלוחן ערוך ابن העור סימן יז סעיף י

שמעו קול שאומר: איש פלוני מת, והלכו ולא מצאו שם אדם, משיאין את אשתו. ואם שמעו קול זה בשדה או בחורבה, אין משיאין על פי אותו קול, דחויישין שהוא שד הוא, כיון שיצא הקול ממקום שהשדים מצויים שם.

22) תלמוד בבלי מסכת מקות דף ו עמוד ב

אמר רבא: אם היו רואין את המתירה, או המתירה רואה אותן - מצטרפין. ואמר רבא: מתירה שאמרו, אפילו מפי עצמו, ואפילו מפי השד.

23) רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יב הלכה ב

ובין שהתרה בו אחד מן העדים ובין שהתרה בו אחר בפני עדים אפילו אשה או عبد אפילו, שמע קול המתירה ולא ראהו ואפילו התרה עצמה הרי זה נהרג

24) רמב"ם הלכות רצח ושמירת הנפש פרק יב הלכה ת

וכן לא יתן אדם פס ידו תחת שחייו שמא נגע בידו במצויר או בשם רע שהידים עסוקיות, ולא יתן התבשיל תחת המתירה אף על פי שהוא עוסק בסעודה שמא יפול בו דבר המזיק והוא אינו רואה. +/השנת הראב"ד/ וכן לא יתן אדם פס ידו תחת שחייו. א"א בירושלמי אסור למתין פיסתא תותי כי ישיא ומפרש חתיכה שלבשר או של לחם מפני הזיעה. /השנת הראב"ד/ ולא יתן התבשיל תחת המתירה. א"א/ גם זה בירושלמי ומפרשים מישום רוח רעה. +

25) רמב"ם פירוש המשניות - מסכת עבודה זרה פרק ז

(ז) שאלו את הוקנים ברומי וכו' - ממה שאתה צריך לדעת כי הפילוסופים על השליםות אין מאמין הצלמים רצוני לומר הטלسمאות, אבל מלייגין מהן ומהותן חשובין שיש להם פעולה וביאות זה יאריך ואם אני אומר זה לפי שאני יודע שרוב בני אדם כולן נפתחים בה פתוי גדול מאד ובדברים דומים להם ומחשבים שיש להם עניינים אמיתיים ואני הדבר כן עד כי הטעונים החסידיים מבני דתנו חוזרים שהם דברים אמיתיים אלא שהם אסורים מצד התורה בלבד ואין יודעים שהם דברים בטלים כזובים ונכטווים בתורה שלא לעשותם כמו שהזהירה על הcovetousness והם נתרבורה להם פרטום גדול אצל העובדי כוכבים ועקר זה באומה הנקרת צאבים והם האומה שיצא אברהם אבינו ע"ה מבנייהם וחילק על טעותם וסבירותם המקולקלת במה שנותן האלים לבבו מן החכמה והו מגדלין וכובדיהם הכוכבים ומיחסייהם בהם פעולות שאין להם והם שככטו ספרים בדיני הכוכבים והכחוף וההשבעה והמלות הרוחניות ודבר הכוכבים והשדים והגדת העתידות ומשמעות על רוב מיניהם ושאלות המתים והרבה מכיווץ באזה ששלפה התורה האמיתית הרבה עליהם והכריתה אותם והם עיקר בעבודת כוכבים וענפיה וזה שהcovetousness הראשו גזירת הכוכבים שנתרבורה במשפט בחכמת הטבע בטל הקדמותיו הראשונה באמרים הכוכב הפלוני רע ונקשה וכוכב פלוני טוב ומצlich והחלק הפלוני מן הגלגל יאות הכוכב הפלוני והוא הפך הכוכב הפלוני עם היות הגלגל שלו גוף אחד מתדמות החלקים אין בו שינוי ולא כיב ושתתי הקדמות אלו הם ממשי גזירת הכוכבים אשר להתברר בטלם כמו שנתברר בטלן חלקים עד סוףם אחר כן הריכיבו כוב שני על הcovetousness הראשו והו הצלמים הנקראים הטלאסים ואמר שכשיהיה כוכב פלוני המצליח במקומות הנאות לו תעשה צורה אל תואר כך וכך ותביאו מן התועלת כך וכך וכשיהיה הכוכב הפלוני הנקשה במקומות פלוני שהוא הפכו תעשה לו צורה בתואר כך וכך ותדחה בו מן הרעה כך וכך ונתראב זה השער כפי רוחב גזירת הכוכבים ומה שייחסו לה מן הפרטים:

26) ספר מורה נבוכים - חלק א פרק ז

ובזאת השאלה נאמר ב'אדם', "ויהי אדם שלושים ומאת שנה, וילד בדמותו צלמו"; וכבר קדמ לכן עניין

שדים

'צلم אדם ודמותו' מה הוא; וכל מי שקדמו לו מן הבנים לא הגיעו אליהם הצורה האנושית באמות, אשר היא 'צלים אדם ודמותו', הנאמר עליה, 'בצלם אלוהים ובדמותו אמנים שת', כאשר לימדו והבינו ונמצא שלם השלמות האנושי, נאמר בו, 'וילוד בדמותו צלמו'. וכבר ידעת, כי כל מי שלא הגיעו לו זאת הצורה, אשר בארנו ענינה, הוא אינו איש, אבל בהמה על צורת איש ותבניתו, אבל יש לו יכולת על מימי החזק וחידוש הרעות, מה שאינו כן לשאר בעלי החיים; כי השכל והמחשבה שהיו מוכנים להגעת השלמות אשר לא הגיעו, השתמש בהם במיני התכובות המביאות לרע והולד הנזקים, כאלו הוא דבר דומה לאדם או יחקחו. וכן היו בני אדם הקודמים ל'שת' ואמרו ב'מדרשי', 'כל אותן מה ושלושים שנה שהיה אדם נזוף בהן היה מולד רוחות' - רצונם לומר, 'שדים'; וכאשר רצחו האלה, הוליך בדמותו צלמו' - והוא אמרו, 'יהי אדם שלושים ומאת שנה וילוד בדמותו צלמו':

(27) שולחן ערוך יורה דעה סימן קעט ט'

מעשה שדים, אסור. ויש מי שמתיר לישאל בהם על הגניבה. הגה: וכיוצא בזה. (ב"י והగות מיימוני פ"א מהלכות גזילה). ועי' השבעה שמשביע אותם ע"י שמות, יש מהירין בכל עניין, (ב"י בשם ר"ג) ושם בהגה ה"ל, מ"מ רוב העוסקים בזה אין נפטרים מהם בשלום, על כן שומר נפשו ירחק מותם (משליכב, ה) (ב"ב).

(28) ספר אור זרוע ח"ב - הלכות עירובין סימן קמו

מוריה ר' יהודה חסיד ז"ל היה אומר שהשדים אמיתיים בתורה ועושים כל מה שאמרו חכמים. ושאלו ממנו א"כ למה הוא בא על אשת איש והשיב לפי שפעים פ' תעשה לו שלא כהוגן

(29) שות חיים שאל חלק א סימן נג

הר"ם מלובלין סימון קט"ז. הנבעלת לשד הרי היאakanosa ומוטרת לבעה הר"ם מלובלין סימון קט"ז עכ"ל הרב כנה"ג ודבורי הרב ז"ל יש בהם מן הגמgo דכיוון דמייתי משם הרב הנזכר נבעלת לשד ולרוח לנעשית זונה ומוטרת לכהן ממילא משמע דמותרת לבעה... ועוד על דעתו להביא ראה ממ"ש פ' מי שאחزو דף ס"ח דASHMDAI בא על נשי שלמה ולא מצינו שאסרים ואם איתא דבאות שד או רוח אסורהasha לבעה כל כי היא הו"ל לרוז"ל לאודועה. ומסתמן' דבריהם משמע קצת דPsiatia לחו דאים נאסרות בביאת שד אע"ג דהיה נראה להם כדים... הן אמת חפשתי בתוכות ספרי הקדש ומצאתי להרב נחלת בנימין סוף מצוה ס"ג שחלק על הרב מהר"ם מלובלין

(30) ים של שלמה חולין פ"ח ס' י"ב

אע"פ שיש חרם הקדמוניים שאין לסתוך על רפואות התלמוד, כדי שלא להוציאו לעז על חכמים הקדמוניים, ולא ידעו שיש شيء במקומות, וכ"ש במקומות, שהזרות פוחתים והולכים, ואם הראשונים בענקים, אנו כיטושין, גם מה שהזהיר מושום רוחות, قولן לא שכחיה האידנא, כמו זוגות ודומיהן, מ"מ מה שיש לחוש מענין בשפים, והזיקות שבגופו, למיחש מיבעי

(31) שות רב פעילים חלק ב - סוד ישרים סימן ט ד"ה תשובה. אשר

וכאשר תראה שבזה"ז נתמעט מהlek הרוחין והשידין המשוטטים בעולם ולא נשאר דראא דמותא לא יצאו מקרבו נשמות הצדיקים שבאו אצלנו וכל זה מהחמת חולשת הסט"א ומיעוט הקליפות, כי הא בהא תליא כידוע.

(32) אמת ליעקב שמות ז' - כ"ב

כשהיו נבאים והיו נתונים אוותות וモפותחים לקיים דברי ד', אילו לא היו כשבים שגם על ידיהם היה אפשר לעשות מופתים הימה הבחירה בטליה וכמו שעשה פרעה, ואף לאחר כך במקת כנים הוודו החרטומיים ואמרו אצבע אלקדים היא, אמר פרעה בלבו שיתמכן שהחרטומים בדו זאת מפני שלא רצוי להודות שם השגה גדול מהם בחכמת הcessה, אבל האמת היא שהוא גדול מהם בחכמת זו.

ולפיכך כל זמן שהיתה נבואה היה מופתים נעשים על ידי כשבים, ואח"כ מכיוון שהיו משתמשים בכת קול היו ג"כ כוחות נעלמים חזים ורוחניים כמו שדים, וכשהיו בעלי מופת עדין היו שדים שהיו מגלים רוחניות מרכבה השחורה, משא"כ כשחדרו בעלי מופת נעשה הכל רק גשמיות בלבד ומהה רקascal והרצון נשפטים בלבד ונאבקים. ויתכן שלפיכך איזיל [ספר סוף זאת הברכה] לא קם בישראל ממש עוד אבל בבבליים קם ואיזה זה בעלם בן בעור², אבל מה תהיה הבחירה שכולה, לפיכך בימי מפני שהווצרכו לבלעם, ודורייק כי זהו כלל משה הוציאו לבלעם, ודורייק כי זהו כלל בהנאה.

על דבר השאלה מדוע בזמנינו חדרו כשבים, גם השדים נעלומו, וכן הדיבוקים הנזרנו לנו אבותינו, וכן כל מיini החכומות והמלמות היכן הם. נראה לי, רכابت מה שנדוד לו השית שיהיה זה לעומת זה, אולי לא היה כן היתה הבחירה נטולה מאת עמי השכל. הן אמת שכשחרצון מוליך את ג'וס אינורואה אפיילו-דברים שכליים, אבל מי ואת מוכחה הוא למצואו איזה מקום לטנות, וכמש"כ הרמב"ן להלן [ז"ד פ"כ"א] בספר הזעיר המקום בעת קריית ים סוף בח קרים עזה כדי שיטעה פרעה ויאמר כי מעץ חיים היא על ידי הרוח ולא ע"פ נס מלונם הוא יכול לבוא נאל תוך הים], אבל

ונראה⁴ שלפיכך זה נוכל לישב את דעת הרמב"ם [בפיהם"ש פ"ד מע"ז] הסובר שאין לשדים שום אחיזה במציאות וכולם שקר הן, ובכבר השיגו עליו הבאים אחורי דהרי רואים אנו בגמרה בהרבה מקומות סיפורים שלמים עם שדים, וא"כ מה יעשה הרמב"ם עם כל הני סוגיות⁵. ולפי מה שכתבתי אפשר שסובר הרמב"ם דבזמן הגمراה, שהיו אמראים שכוחם היה להחיזות מתיים ולהחולל נפלאות וכדומה, בהכרח הוכרחו גם לכוחות של השדים וכדומה, כי זה לעומת זה עשה אלקים, ואם כח הקדושה בתקופו כמו כן כח הטומאה בתוקפו, ורק בימינו שוגם הכוחות הרוחניים נעלמו ונמוגו, כמו כן שוב אין אחיזה במציאות לעניין השדים, ודורייק.

ונזכרתי, שכשהיית בקהל ראייתו
הגד"א ווסרמן זצ"ל בשם החפץ חיים אמר
שמעשה הדיבוק המפורט שהיה בימיו
הסתם יהיה האחרון, כי ככל שתקטטו
התורה והרוחניות כן תקטן כח הטומאה
עכ"ד. ובאמת אפשר שאפיילו נימנו
במקומות שנשאו יהודים חדרים נאמנו
ותמידים במעשיהם שאצלם היה גם כן
הטומאה כח נוסף, כי זה לעומת זה עשו
אלקים, ודורייק היטב.
